

În articolul necrolog *Henryk Sienkiewicz*, semnat de N. Iorga, se subliniază înalta valoare cetățenească a scriitorului. Astfel, mai mult chiar decât pentru excepționala forță creatoare care i-a adus gloria, Sienkiewicz este prețuit pentru faptul de a fi fost, înainte de toate, un mare patriot, un mare cetățean.

„A spune despre dînsul că a fost un mare romancier, un mare psiholog, un mare scriitor, ar fi prea puțin. Și ar fi și de prisos. Cine dintre contemporanii noștri nu a citit, nu cu ochii ci cu bătaile inimii sale, ceva măcar din operele omului care în *Bartek învingătorul* a slăvit zîmbind pe bietul soldat polon al cauzelor străine? (...) Sienkiewicz a fost însă și în cel de pe urmă rînd al său altceva, mai mare decât forma literară care i-a cucerit gloria. (...) El moare prea tîrziu, și prea devreme. Prea tîrziu ca să fie cruțat de priveliștea nespulșelor suferințe ale poporului său și, pentru a se mîngîia la vederea biruinței, reunirii, reîntemeierii aceluiași popor, prea devreme“.

O operă cu o perspectivă atît de generoasă nu putea să nu-și găsească ecouri la unii scriitori polonezi sau străini.

Prelucrări după romanul *Quo vadis* și *Cavalerii teutoni* sînt frecvente în Polonia, Rusia, Franța, Anglia, Italia etc. În 1904, la teatrul Sarei Bernhard din Paris s-a jucat prima reprezentație *Prin foc și sabie*, în dramatizarea lui Kozakiewicz și a fiului Sarei Bernhard. Dramatizarea a fost autorizată, la rugămintea Sarei Bernhard, de însuși Sienkiewicz. Menționăm cîteva prelucrări apărute în literatura română.

Apostolii, legende prelucrate de A. Nanu, Odorhei, 1929, Bibl. „Povestiri morale“, nr. 6;

Umbra lui Crist, dramă într-un act, după o nuvelă a lui Sienkiewicz (*Pójdźmy za nim*), Blaj, 1914, prelucrarea de Minar Octav;

Quo vadis?, piesă în 6 acte și 12 tablouri, București, 1915, scenarizare de Minar Octav.

Întrucît acestea nu se ridică la o valoare artistică deosebită, nu ne oprim asupra lor decât pentru a sublinia că ele sînt o mărturie vie de admirație și prețuire a scriitorului polonez.

În articolul *Proza noastră contemporană*, publicat în „Viața nouă“ din 1909—1910, I. Bentoiu face afirmația de ordin general că romanul istoric al lui H. Sienkiewicz și N. Gogol a exercitat o influență puternică asupra lui M. Sadoveanu. Criticul Sanielevici, în cartea sa *Poporanismul reacționar* (1920), remarcă și el influența creației lui Sienkiewicz asupra lui Sadoveanu, identificînd în personajul Ghiță Botgros din *Șoimii* pe lituanianul Podbipięta. D. Caracostea, în articolul *Poetul Brătescu-Voinești*, București, „Viața Românească“ 1921, stabilește relații genetice între nuvela *Janko Muzykant* și nuvela *Niculăiță minciună*.

Ținînd seama de observațiile celor doi critici români, St. Łukasik susține și el aceste influențe, în lucrarea sa *Sienkiewicz în România*¹. Aducînd precizări noi în direcția influenței romanului *Prin foc și sabie* asupra *Neamului Șoimăreștilor*, Łukasik face totodată o sumară prezentare a subiectelor și a motivelor comune celor două capodopere. Dacă datele privind legătura între nuvela *Ianko muzicantul* și *Niculăiță minciună* și *Violoncelul* ale lui Brătescu-

Stanisław Łukasik, *H. Sienkiewicz w Rumunii*, Cracovia, 1928.